



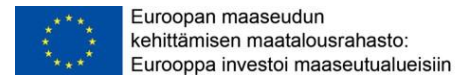
Alkutuotannon tuotteiden suoramyynä

Webinaari 2.11.

Johanna Mattila

Projektipäällikkö

Turun yliopiston Brahea-keskus



Turun yliopisto
University of Turku



ALKUTUOTANTO- ILMOITUS



ILMOITUS ALKUTUOTANTOPAIKASTA tai ILMOITUS ALKUTUOTANNON TUOTTEIDEN KULJETUKSESTA

(Elintarvikelaki 23/2006 22 §, MMMas 134/2006)

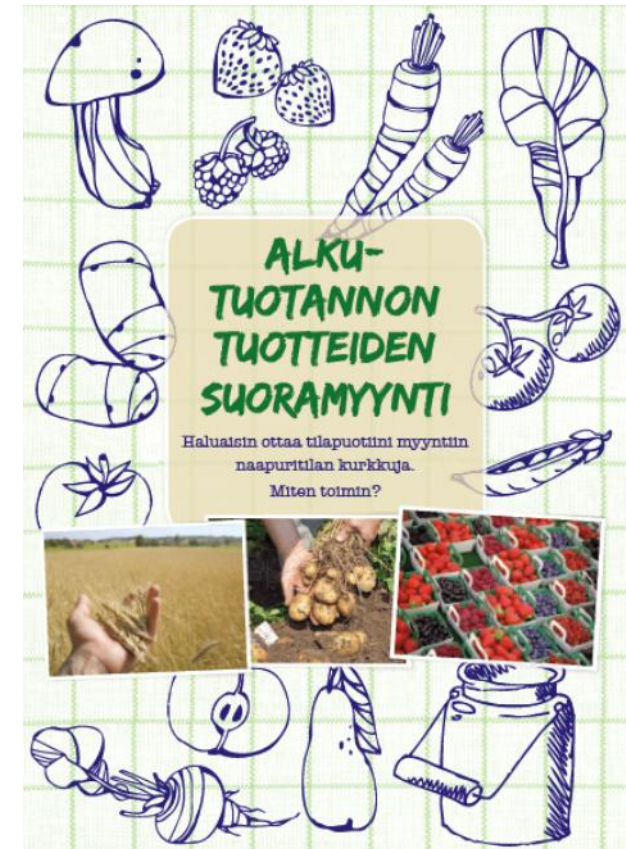
Toimija täyttää			
Toimijan nimi	Ly-henkilötunnus		
Toimijan osoite	Postinumero ja postitoimipaikka		
Puhelinnumero	Sähköposti		
Alkutuotantopaikka (nimi tarvittaessa)			
Alkutuotantopaikan osoite			
Pääasiallinen tuotantosuunta (rastita vain yksi vaihtoehto ja merkitse vain ensisijainen tuotantoeläin tai kasvi)			
<input type="checkbox"/> Lihantuotanto, tuotantoeläin:	<input type="checkbox"/> Kalastus <input type="checkbox"/> Muu, mikä: _____		
<input type="checkbox"/> Maidontuotanto, tuotantoeläin:	<input type="checkbox"/> Kalanviljely		
<input type="checkbox"/> Kasvinviljely, kasvi:	<input type="checkbox"/> Hunajantuotanto		
<input type="checkbox"/> Kasvihuonetuotanto	<input type="checkbox"/> Munantuotanto		
<input type="checkbox"/> Viljanviljely	<input type="checkbox"/> Hevostalli (jos hevosia mahdollisesti päätyy elintarvikkeeksi)		
Muu tuotantosuunta pääasiallisen tuotantosuunnan lisäksi (rastita yksi tai useampi vaihtoehto)			
Nro			
<input type="checkbox"/> 1 Lihantuotanto, tuotantoeläin/-eläimet:			
<input type="checkbox"/> 2 Maidontuotanto, tuotantoeläin/-eläimet:			
<input type="checkbox"/> 3 Kasvinviljely, kasvi/kasvit:			
<input type="checkbox"/> 4 Kasvihuonetuotanto			
<input type="checkbox"/> 5 Viljanviljely	<input type="checkbox"/> 8 Hunajantuotanto <input type="checkbox"/> 11 Muu, mikä: _____		
<input type="checkbox"/> 6 Kalastus	<input type="checkbox"/> 9 Munantuotanto		
<input type="checkbox"/> 7 Kalanviljely	<input type="checkbox"/> 10 Hevostalli (jos hevosia mahdollisesti päätyy elintarvikkeeksi)		
Mikäli muun tuotantosuunnan osoite on eri kuin pääasiallinen osoite, merkitään yhteystiedot alle (nro viittaa rastitettuun tuotantosuuntaan)			
Nro	Nimi	Osoite	Postinro ja -paikka
Nro	Nimi	Osoite	Postinro ja -paikka
Nro	Nimi	Osoite	Postinro ja -paikka
Nro	Nimi	Osoite	Postinro ja -paikka
<input type="checkbox"/> Pelkkä kuljetustoiminta Kuljetettavat alkutuotannon tuotteet			

Alkutuotannon tuotteiden suoramyynä (Vna 1258/2011 2§ ja 3§, Vna 164/2016)

- Maatilayrittäjä myy itse alkutuotannon tuotteet suoraan kuluttajalle tai *paikalliseen vähittäismyyntiin
- Myynti voi tapahtua esimerkiksi omalta tilalta, tienvarsikojosta, torilla, ruokapiirissä tai **REKO-renkaan kautta
- Alkutuotantoa on maidon- ja munantuotanto, lihakarjan kasvatusta, kalastus ja kalanviljely, kasvisten, hedelmien ja marjojen sekä viljan ja sienten viljely, hunajantuotanto, luonnonvaraisten marjojen ja sienten keräily sekä metsästys
- Alkutuotantoa on mm. juuresten peseminen, pakkaaminen (kunhan tuote ei "muuta muotoaan")
- LIHA ei ole alkutuotannon tuote (pl. riista soveltuvien osien)

* Ei tarkoita maantieteellistä aluetta vaan myyntiä ilman välikäsiä

** kuluttajan ja tuottajan välinen suoratoimitusmalli



Miten pääsen alkuun?

- Ilmoittaudu alkutuotannon toimijaksi oman kuntasi elintarvikevalvontaviranomaisille ennen toiminnan aloittamista ja ilmoita siinä myös tuotteiden suoramyynnistä

→ *Arvioi, mitä ja missä sekä kuinka paljon aiot myydä*

- Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos kyseessä on luonnonvaraisen riistan, keräilytuotteiden, kuten marjojen, yrttien ja sienten alkutuotanto, tai jos viljelet kasvia ja sieniä harrastuksena – ja tarjoat liian sadon myyntiin.



Toiminta myyntitilanteessa

- Suoramyyntiin perusteita ovat hyvien toimintatapojen noudattaminen sekä yrityksen läpinäkyvä ja luotettava toiminta. Kaikessa käsittelyssä ja toiminnassa tulee noudattaa hygieenisiä käytänteitä.
- Käytännössä
 - Varmista, että myynti- ja säilytyslaatikot ovat puhtaita ja soveltuvat elintarvikkeille. Laatikoita ei saa säilyttää kosketuksessa maahan.
 - Estä kylmäketjun katkeaminen ja muista lämpötilanhallinnan tärkeys.
 - Varmista, että pakkausmerkinnät, alkuperätiedot + muut käyttöohjeet ovat ajan tasalla.
 - Valmiiksi pakatuissa kasvikunnantuotteissa tulee ilmoittaa sisällön määrä ja alkuperämaa sekä pakkaajan nimi ja yhteystiedot.



Alkutuotannon tuotteiden kuljetus

- Alkutuotannon tuotteiden kuljetus kuuluu osaksi yrityksen toimintaan ja siitä on ilmoitettava alkutuotantoilmoituksen yhteydessä
 - Kuljetus kuuluu osaksi omavalvonnan kuvausta. Omavalvonnan kuvaus on tehtävä, jos toiminta ylittää pienimuotoisuuden rajat (ks. taulukko).
- Keskeisintä elintarvikkeiden kuljetuksessa on varmistua tuotteiden oikeasta lämpötilasta



Mitä on pienimuotoinen, vähäriskinen toiminta?					
Vna 1258/2011 ja 164/2016					
		Suoramyynti kuluttajalle		Myynti paikalliseen vähittäismyyntiin	
Alkutuotannon tuote		kg/v	eläin/v	kg/v	eläin/v
Kasvikunnantuotteet					
	lehtivihannekset	5 000		5 000	
	muut kasvit ja sienet	10 000		10 000	
Kalastustuotteet		5 000		rajattomasti	
Riista	jänikset ja kanit		1 000		1 000
	linnut		3 000		3 000
	hirvieläimet *		10/30/50		10/30/50
	hunaja	1 000		1 000	
Maito	ternimaito	2 500		2 500 (jäädettynä)	
	raakamaito	2 500			
Kananmunat		20 000		30 000 ** (poikkeuslupa)	
Muut linnunmunat		5 000		5 000	
Hunaja		1 000		1 000	
	* hirvi, peura, metsäkauris				
	**Nk. poikkeusalueen, joka käsittää entiset Lapin, Oulun ja Ahvenanmaan läänit sekä Itä-Suomen läänissä sijaitsevat Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat, tuottaja voi toimittaa tuottamiaaan kananmunia paikallisiin vähittäiskauppoihin enintään 30 000 kg vuodessa ilman laatu- ja painoluokitusta sekä leimausta (Valtioneuvoston asetus 1258/2011 3 § kohta 4).				

Mitä sitten, jos kauppa käy yli odotusten?

- Jos toimitettujen tuotteiden määrä paikalliseen vähittäismyyntiin ylittää pienimuotoisuuden rajat, tulee tehdä omavalvonnan kuvaus ja tuotteesta riippuen vesitutkimukset (pl. maito).
 - Maidon osalta vaaditaan aina omavalvonnan kuvaus sekä vesitutkimukset.
- jos alkutuotannon tuotteiden suoramyyni kuluttajalle ylittää pienimuotoisuuden rajat, on myynnistä tehtävä elintarvikehuoneistoilmoitus ja omavalvontasuunnitelma.



Kuva: yle.fi

Lisää helpotuksia tulossa liittyen vähäriskiseen toimintaan

- Alkutuotannon tuotteiden myynti suoraan kuluttajalle ja toimittaminen vähittäismyyntiin → 1258/2011 raja-arvojen nostaminen
 - Lehtivihannekset, muut kasvit ja sienet, hunaja
 - Lehtivihanneksiksi lasketaan salaattikasvit kuten keräsalaatti, jääsalaatti, jäävuorisalaatti, amerikansalaatti, lehtisalaatti (vihreät, punertavat), vihannessinappi (komatsuna), tatsoikaali, kähäräendiivi, salaattisikuri, punasikuri, kardonni, sinappikaali, rucola, parsasalaatti, bataviasalaatti, sidesalaatti, salaattivuonankaali; pinaattikasvit kuten pinaatti, tarhamaltsa, lehtimangoldi, köynnöspinaatti, lamopinaatti eli uudenseelanninpinaatti; kaalikasvit kuten kukkakaali, vihreä kukkakaali, keräkaali, punakaali, suippokaali, ruusukaali, kyssäkaali, parsakaali, kurttuakaali, salaattikiinankaali, japaninsinappi (mitsura), lehtikaali, pinaatti, kiinankaali, ja lisäksi lehtiselleri, lollo rosso, maissin tähkä, mangoldi, nokkonen, parsa, persilja, raparperi, ruohosalaatti, salaattifenkoli, tilli, vihanneskrassi basilika ja yleensä yrtit.



Kananmunien suoramyynti kuluttajalle

- Maatilayrittäjä myy itse tuottamansa kananmunat suoraan kuluttajalle (=lopulliselle asiakkaalle) enintään 20 000 kg/vuodessa
- Suoramyyntistä maininta alkutuotannonilmoituksessa (arvioi missä ja kuinka paljon aiot myydä)
- Myynti sallittua
 - Alkutuotantopaikalta
 - Paikallinen torikauppa
 - Ovelta ovelle –myynti (lisäksi, reko –renkaat, verkkokauppa)

- Rahaliikenteen on kuljettava suoraan asiakkaan ja yrittäjän välillä
- Kananmunien ei tarvitse olla laatu- eikä painoluokiteltuja eikä leimattuja (poikkeus: torikaupassa tulee olla tuottajakoodi)
→ ei poista kananmunille asetettuja laatu- sekä hygieniavaateita, kuten kuulumista Salmonella valvontaohjelmaan



The screenshot shows the TS Ruoka website interface. At the top, there's a navigation bar with 'UUTISET', 'ARVIOT', 'JUTUT', and 'BLOGIT'. The main content area features a large article titled 'Vaahteramäen tila kehitti kananmunataksin' by Jenni Leppänen, dated 5.8.2014. The article includes a photo of a farm with many chickens in a wooded area. Below the photo, there's a caption: 'Vaahteramäen tilalla kanoilla on ulkona viiden hehtaarin laidun käytettävissään. Silti kanat viihtyvät kanalan läheisyydessä. – Vasta pari viikkoa sitten kanat siirtyivät puiden luokse, kertoo Mikko Väyttä. Kuvat: TS/Shoja Lak.' Below the article, there are several 'BLOGIT' sections with small images and titles like 'Kesän suosikkiresepti: kukkakaalihöystö', 'Toteutuuko asiakasnäkökulma?', and 'RYÖMIKÖ JOKU NISKASSASI? EI PANIKKIA - THERMACELL HAATAA HIRVIKÄRPÄSET. ThernaCELL'.

Esimerkki raaka- ja ternimaito

- Ravintola voi ostaa suoraan maitotilalta jäädetyä ternimaitoa ja valmistaa siitä esimerkiksi jälkiruokajuustoa
- Raakamaitoa tai tuoretta ternimaitoa voi ostaa vain maitoalan laitoksesta



Kuva: Jukkola Food



Usein kysyttyä

- Haluaisin aloittaa porkkanoiden kuorimotoiminnan. Voinko tehdä sitä osana alkutuotantoa?
 - *ET, kasvien pilkkominen ja kuoriminen on elintarvikehuoneistotoimintaa. Lisäohjeita esimerkiksi www.aitojamakuja.fi/suoramyynti Elintarvikkeiden valmistus ja myynti -sivuilta.*
- Pussitan porkkanoita tilallani? Onko tämä elintarvikehuoneistotoimintaa?
 - *Ei, vaan kuuluu alkutuotantoon. Voit pakata ja myydä porkkanoita osana alkutuotannon toimintaa (ks. tuotemäärät taulukko). Pusseissa tulee lukea sisällön määrä ja alkuperämaa/tila.*



Usein kysyttyä

- Paikallinen REKO -rengas haluaisi ostaa tilani raakamaitoa ja kesäsesonkina mansikoita. Voinko myydä REKO-renkaan kautta em. tuotteita osana alkutuotantoa?
 - *Raakamaidon myyminen REKO-renkaan kautta osana alkutuotantoa ei ole sallittua ellei asiakas itse hae maitoa tilalta (ks. Myyntimäärät taulukko). Puolestaan mansikoita voit myydä alkutuotannon toimintana ns. pienimuotoisena toimintana 10 000 kg vuodessa ja jos teet elintarvikehuoneistoilmoituksen myynnistä, niin rajattomasti.*



Haluaisin ottaa tilapuotiini myyntiin naapuritilan kurkkuja. Miten minun tulee toimia?

- Voit myydä naapuritilan kurkkuja omassa tilapuodissasi ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta, jos myynnissä on ainoastaan vähäriskisiä alkutuotannon tuotteita, kuten kurkkuja, ja vuosittainen alkutuotannon tuotteiden myynti jää alle 10 000 euron.
- *Huomioithan, että omien alkutuotannon tuotteiden suoramyyntiin kuluttajille ja paikalliseen vähittäismyyntiin ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta rajaavat kilomäärät, joita on esitetty Alkutuotannon tuotteiden suoramyynti -esitteen taulukossa. Alkutuotannon tuotteita ovat mm. kasvikset ja hedelmät sekä viljat ja sienet, hunaja, luonnonvaraiset marjat ja sienet, ternimaito ja kananmunat.*



Lisätietoja

- Omavalvonnan kuvaus

<http://www.aitojamakuja.fi/suoramyynti/alkutuotanto-omavalvonta.php?v=alkutuotanto>

- Omavalvontasuunnitelma

<http://www.aitojamakuja.fi/suoramyynti/vahittaismyynti-omavalvonta.php?v=vahittaismyynti>

- Hyvän käytännön ohjeet

<https://www.evira.fi/yhteiset/omavalvonta/hyvan-kaytannon-ohjeet/eviran-arvioimat-hyvan-kaytannon-ohjeet/>





Johanna Mattila

040 565 8121

johanna.mattila@utu.fi

www.aitojamakuja.fi/suoramyynti



Turun yliopisto
University of Turku